

DONAS

MIMI

DONALDAS

DŽIMAS

DŽONAS

BRAJENAS

MAIKLAS

RIČARDAS

DŽO

MARKAS

METAS

PETERIS

**MARGARETA**

MERÈ

## 11 SKYRIUS

Vieną skaistų 1971 metų birželio pirmadienį reaktyvinis lėktuvas nusiėjo Sardžio aerodrome Aspene, Kolorado valstijoje, atskraidinęs septyniasdešimt *Ballet West* šokėjų kompaniją. Kiekvieną vasarą Solt Leik Sičio trupė atkeliavo į Aspeną pagyventi ir pasirodyti draugiškiems, pasiturintiems nuostabių antrųjų namų šeiminiams. Ši vasara buvo kitokia: *Ballet West* turėjo repetuoti ir prieš vasaros pabaigoje laukiantį turą po Europą pristatyti šešias naujas premjeras su keliomis kviestinėmis žvaigždėmis: Linda Meyer iš San Fransisko baletu, Karela Shimoff iš *London Festival Ballet* ir vienu geriausių savo kartos šokėjų iš *New York City Ballet* Jacquesu d'Amboise.

Lėktuvo durys atsidarė. Pasirodė trys žavingi besišypsantys kviestiniai šokėjai. Metaliniais laiptais aukštyn užkopė maža mergytė baltomis kojinitėmis iki kelių, klumpėmis ir plonyte suknele, rankomis pasiūta jos mamos. Margareta Galvin – vos devynerių metų, ilgais tamsiais per vidurį perskirtais plaukais ir išdykėliška šypsena – nešė puokštę gėlių Jaquesui d'Amboise. Ji atstovavo sveikinimo komitetui ir džiaugėsi galėdama įteikti puokštę nuo savo tėvo vadovaujamos organizacijos, daugelį metų remiančios *Ballet West*.

Dono ir Mimi kelionės į Aspeną Uolinių kalnų valstijų federacijos reikalais Margaretai buvo tikra palaima. Ji svajoto tik apie baletą, kaip paūgėjusi prisijungs prie *Ballet West*, netgi avėjo tokias pat melsvas klumpes, kokias rinkdavosi trupės nariai. Aspene vasaromis Margareta lankė repeticijas – po tris per dieną, be to, dar pantomimą ir stepo pamokas – vilkėdama Aspeno parduotuvėje mamos nupirktą aprangą. Sulaukusi dvylikos Margareta buvo perspektyvi šokėja, treniravosi Aspene kasdien nuo 7 ryto iki 3 po pietų, o tada skubėjo tiesiai į repeticijas, paskui namo greitai užkasti – ir į vakarinius pasirodymus. Kai Margaretos sesuo Merè buvo jau ganėtinai didelė, drauge leidosi į nuotykius Aspene, eidavo pasi-vaikščioti palei Rudąjį upelį, pagrybauti, lynų keltuvu keldavosi į Aspeno aukštikalnes. Abi matė, kaip žmonės trokšta pasikalbėti su jų tėvu ir gauti jo patarimų, koks atsipalaidavęs ir kaip ramiai jis su visais bendrauja, nors retai kada be taurės martinio rankoje. Motinai, regis, tai patiko, nors ne vieną vakarą, šlakstydamasi *Estée Lauder* kvėpalais, purkštavo mergaitėms, kad šeima neturi pinigų tokiems apdarams, kokius jai derėtų vilkėti.

O kaip berniukai? Prieš patekdamas į Pueblą, Donaldas buvo vedęs ir gyveno Fort Kolinse, mažiausiai už dviejų valandų automobiliu nuo Hiden Valio kelio. Susirgęs kartais būdavo namie, kartais ligoninėje, o kartais mėgino gyventi savarankiškai, gaudavo darbą parduotuvėje arba pardavinėdavo daiktus vaikščiodamas nuo durų prie durų. Kai Donaldas jausdavosi gana gerai ir galėdavo gyventi kitur, šios kelionės į Aspeną ir Santa Fè galėdavo tęstis.

Džimas buvo vedęs, gyveno su Keite ir Džimiu Kolorado Springso centre. Jaunesni berniukai Džonas ir Brajenas studijavo koledže, o dar jaunesni, Maiklas su Ričardu, buvo mokyklinio amžiaus ir į Aspeną arba Santa Fè vykdavo tik retkarčiais. Likusį laiką likdavo namie ir prižiūrėdavo keturis jauniausius brolius – Džo, Marką, Metą ir Peterį: vesdavo juos į treniruotes, pasirūpindavo, kad būtų pavalgę. Jie galėjo laisvai nuspręsti, ar dalyvaus federacijos organizuojamose kelionėse, bet dažniausiai rinkosi ledo areną arba sporto aikštę.

Tačiau mergaitėms šios kelionės buvo viskas. Margareta galėjo apsiimti, kad visada ten gyvena. Tačiau kerai išsisklaidydavo kartu atvažius broliams. *Jūsų čia neturėtų būti*, – mąstė ji stebėdama, kaip Džo, Markas, Metas ar Peteris talžosi rankšluosčiais arba, vaidindami patrankų sviedinius, šokinėja į baseiną. – *Čia mano vieta*. Užvis mažiausiai ji norėjo būti su broliais – ir Hiden Valio kelyje, ir kitur.

Margareta buvo vos poros metų, kai šeima persikėlė gyventi į Hiden Valio kelią, ir tais pirmaisiais, pačiais laimingiausiais, metais ji savo broliams buvo inventorius. Visi broliai prieš ją taip pat buvo perėję šį etapą. „Buvome lyg futbolo kamuolys“, – kartą pasakė jos brolis Ričardas, prisiminęs, kaip būdavo mėtomas po jų senąją svetainę, kai pats buvo iš visų mažiausias. Mergaičių atveju iš pradžių Margareta, o paskui Merė tapo berniukų žaislais.

Užsidarę duris savo kambaryje, visi dešimt berniukų kutendavo ir erzindavo ją, arba plekšnodavo per užpakalį, regis, be jokios priežasties, tik norėdami kaip nors praleisti laiką. Iš pradžių Margaretą tai jaudino. Ji garbino savo brolius; buvo dvejamis metais jaunesnė už jauniausią brolių Peterį ir septyniolika metų jaunesnė už Donaldą. Paaugusi Margareta prasibraudavo pro tankiai suaugusius krūmus galiniame kieme, įsiropšdavo į pušį ir šnipinėdavo berniukus, medyje ant kalvos statančius trijų aukštų tvirtovę su vaizdu į visą slėnį. Berniukams tvirtovę baigus, Margareta bijojo į ją lipti, bet išvadinta baile vis tiek įlipo.

Margareta buvo pernelyg jautri, kad nepastebėtų brolių konfliktų – imtynių, muštynių, kivirčų, nors jie nebūdavo nukreipti į ją. Tačiau netrukus jie nukrypo į ją. Augdama Margareta iš talismano tapo taikiniu. Pakeliui namo iš mokyklos broliai laidė į ją pušų kankorėžius ar balionus su vandeniu. Grįžusios namo laukė plekšnojimas per užpakalį, bet dabar jau su aiškia seksualine potekste. Kartą vienas iš vyresnėlių Markui prisipažino pasilikęs ir „padaręs“ Margaretą. Jie grabaliojo ją, keistai liesdavo ir žiauriai tyčiojosi, nors kai kuriems berniukams tai atrodė nekalta ir smagu.

Ar tai buvo smurtas? Ar tik būrys įsitempusių, sportiškų, ribų neįsivaizduojančių vaikinių be jokio vidinio kompasas mėgino jėga aiškintis santykius tarpusavyje ir su ja? Margareta ne vienus metus stengėsi tai suprasti. Šiaip ar taip, buvo per silpna atvirai su jais kovoti. Ji troško paguodos ir saugumo. Bet Hiden Valio kelyje, namuose, kuriuose dvidešimt keturias valandas per parą vyksta imtynių turnyrai, tai atrodė neįmanoma.

Didelė dalis Margaretos, o vėliau ir Merės brendimo laikotarpio prabėgo *Broad Moor* ledo arenos žiūrovų tribūnose stebint treniruotes ir varžybas. Keturi jauniausieji broliai susivienijo į atskirą grupelę šeimoje ir visų sporto šakų būrelius lankė drauge, o labiausiai mėgo ledo ritulį. Džo buvo švelnaus charakterio, linkęs į savistabą. Markas turėjo didelių šachmatininko gabumų, buvo jautrus ir bent jau pagal Galvinų standartus



Nuo viršaus pagal laikrodžio rodyklę: Peteris, Markas, Džo ir Metas.

antgamtiskai gero būdo. Metas linkęs krėsti eibes, bet puikiai žiedė iš molio. Jauniausias sūnus Peteris buvo didysis šeimos maištininkas – linkęs priešintis labiau nei bet kuris kitas ir tėvams visada kartojęs tik „ne“.

Tačiau retai pasitaikydavo tokia savaitė, kad kuris nors iš ledo ritulų žaidžiančių brolių nepatektų į Kolorado Springso laikraštį *Gazette* dėl puikaus pasirodymo ant ledo – pati šlovingiausia akimirka buvo tada, kai visi keturi mokėsi vidurinėje mokykloje, žaidė toje pačioje komandoje ir visi buvo ant ledo tą akimirka, kai Džo ir Marko perdavimus vainikavo taiklus Meto smūgis į vartus, o komentatorius šaukė: „Galvinas perduoda Galvinui, o šis siunčia Galvinui!“

Namie tarp treniruočių berniukai nuolat dalijosi sporto naujienomis, stebėdavo visas per televiziją transliuojamas rungtynes, eidavo imtynių arba pešdavosi. Net kai Metas, per vienas ledo ritulio rungtynes susitrupinęs žandikaulį ir prasiskėlęs pakaušį, turėjo būti skubiai išvežtas į ligoninės priimamąjį, o paskui ne vieną savaitę praleido susmaigstyta ir susiūta galva, Galvinams ir tai buvo normalu, nieko neįprasta.

Saugumo Margareta ieškojo virtuvėje šalia mamos, padėdama jai ir klausydamasi, kaip Mimi skundžiasi tos dienos vargais. Ji su motina

važiuodavo į parduotuvę ir stumdavo antrąjį vežimėlį, kurio reikėjo jų dydžio šeimos pirkiniams. Ir klusniai pasiduodavo motinai, kuri nepaliaujamai kritikavo jos elgesį, mokymąsi, mėginimus tapyti ir piešti.

Šeštoje klasėje mokytoja pagyrė Margaretos piešinį, ir jai tai įstrigo. Tik šokdama ji buvo patyrusi kažką panašiai – jausmą, kad iš nieko gali sukurti kai ką reikšmingą, būti kuo nors daugiau nei baldų brolių žaidimų namelyje. Stebėdama, kaip motina akvarele lieja grybus ir paukščius, svarstė, ar vieną dieną ir ji taip gebės.

Tačiau Margareta per daug bijojo Mimi, kad su ja konkuruotų. Ji visada troško daugiau nuraminimo, palaikymo ir globos, nei motina norėjo duoti. Todėl kuriam laikui tuos jausmus nustūmė tolyn.

Jiems persikrausčius į Hiden Valio kelią, Donaldas studijavo koledže ir namo parvažiuodavo tik pasisvečiuoti. Išleistas iš Pueblo ligoninės, apsisistojo čia neribotam laikui: galbūt kol pasijus geriau arba bent jau kol gebės gauti darbą ir gyventi vienas. Visiems tas metas atrodė labai toli, o Margaretai, kuriai, kai Donaldas grįžo namo, buvo aštuoneri, kiekviena diena su juo atnešdavo vis kokią nors naują baimę. Donaldas laikydavo mišias vieno žmogaus parapijai – sau pačiam: šūkavo palaiminimus, garbino Švenčiausiąją Mergelę Mariją, citavo Bibliją.

Vėliau, meno dirbinių parduotuvėje prisipirkęs pigių rėmų paveikslams, iškabino juos ant sienų visuose namuose, įrėminęs vieno žodžio citatas, tokias kaip „nuoširdumas“ ir panašiai. Kai namie pasijusdavo suvaržytas, šimtus mylių nueidavo klaidžiodamas po apylinkes, po apygardą ir visą valstiją.

Kiekvieną sekmadienį per mišias Mimi liepdavo vaikams melstis už Donaldą. Bet viešai ji tik krizeno, šypsojosi ir sakė, kad jų dvylikos vaikų šeima kiek trenkta, ekscentriška arba nuostabi – kaip iš filmo *You Can't Take It with You* („Tu negali to pasiimti“). Apie Donaldą geriausiu atveju pasakydavo, kad jis pasikeitė nuo tada, kai žmona jį paliko. Ta moteris Donaldui netiko. Santuoka nuo pat pradžių buvo nevykusi. Ir dabar, regis, Donaldas dar negali atsigauti. „Ji *nebuvo* gera žmona... tikrai ne“, – sakydavo Mimi purtydama galvą ir leisdama netiesiogiai suprasti, kad jos sūnaus problemos dėl sudaužytos širdies.

Pasiryžusi ir toliau viską daryti tobulai, Mimi pasikliovė savo mergaičių pagalba. Abi dukterys stengėsi padėti motinai – išnešti šiukšles, išvalyti grindis, išplauti indus, padengti stalą, išsiurbliuoti, išvalyti vonios kambarius, – tarsi namie nebūtų ligoto dvidešimt šešerių metų vyro, klaidžiojančio po kiemą arba besiraitančio ant grindų. Šešta valanda vakaro ir toliau buvo vakarienės metas, visi, esantys namie, turėjo sėstis prie stalo valgyti, – net jeigu Donaldas didžiąją dalį dienos būdavo praleidęs apsirengęs kaip vienuolis. Mimi stengėsi Donaldą įtraukti į šeimos pasivaikščiojimus, tai baigdavosi įvairiai. Kai nusivedė į ledo ritulio varžybas, jis minioje krito ant kelių ir ėmė melstis. Tą vakarą, pilna burna kramtydamas kepsnį, visiems prie stalo pareiškė valgą savo tėvo širdį.

Neatrodė, kad viltys, susijusios su galimu Donaldso pasveikimu, bent kiek pildytųsi. Margaretai suėjo devyneri, dešimt ir vienuolika, o visas šeimos gyvenimas Hiden Valio kelyje ir toliau sukosi aplink Donaldą. Margareta ir Merė priprato, kad jis nuolat apsikumsčiuoja su namie vis dar gyvenančiais broliais: Džo, Marku, Metu ir Peteriu. Kartą, pamanęs, kad vienas iš brolių pavogė jo vaistus, Donaldas mėgino jį pasmaugti. Kitą kartą išgėrė visą buteliuką tablečių, ir jo išsivežti vėl atvažiavo greitoji. Vienintelis žmogus, mėginantis pralaužti Donaldą supančią tylos sieną, buvo Džimas, kitamanis antrasis sūnus, kuris mėgavosi užsukęs pasakyti, ką, buvo tikras, mano visi: *Užčiaupk sumautą srėbtuvę. Nešdinkis iš čia. Ko čia gyveni? Kodėl tau iš čia neišnykus? Kaip gali čia gyventi būdamas tokio amžiaus?*

Džimas Donaldui sumanė pravardę: „ištižėlis“. Ji prilipo. Dauguma brolių šią pravardę ištardavo dažniau nei kartą per dieną. Erzinti Donaldą buvo smagiai negu jo vengti. Padarę Donaldą pašaipų objektu, broliai jautėsi turintys galios valdyti padėtį, kurios nemokėjo paaiškinti, ir įtikėjo esantys ne tokie kaip jis.

Vieną popietę Donaldas su peiliu puolė Mimi. Margareta šoko prie telefono virtuvėje norėdama vėl iškviesti policiją, bet šįkart apsisukęs Donaldas nurovė telefoną nuo sienos. Margareta ėmė raudoti. Užkliudęs telefono laidas ją perliejo elektra.

Margareta stebėjo, kaip motina perima kontrolę – vėl liepia dukteriai eiti į tėvų miegamąjį ir užsirakinti. Margareta padarė ką liepiama, bet priglaudė ausį prie durų. Regis, praėjo visa amžinybė, virtuvėje išgirdo grumtynes, šūksnius – kitų žmonių balsus.

Džo ir Markas grįžo iš ledo ritulio treniruotės. Jie stojo nuo Donaldo ginti Mimi – veikiausiai, tuo metu pamanė Margareta, gelbėjo mamos gyvybę.

Donaldas išlėkė iš namų prisiekinėdamas daugiau niekada negrįžti į ligoninę. Tada Margareta nieko daugiau negirdėjo, tik motinos raudą.

DONAS

MIMI

DONALDAS

**DŽIMAS**

DŽONAS

BRAJENAS

MAIKLAS

RIČARDAS

DŽO

MARKAS

METAS

PETERIS

**MARGARETA**

**MERĖ**

---

## 12 SKYRIUS

Labai džiaugsmingai (galima būtų pavadinti tai pergalės skoniu) Džimas ėmėsi ginti Galvinų jaunesnius vaikus nuo Donaldo. Jis dažnai kviesdavo brolius ir seseris nakvynės į savo namus. Margareta su Mere vesdavosi į kiną, čiuožinėti ir pasimaudyti, paslidinėti nuo Brodmuro šlaitų, veždavosi į Manitu Springso taką, turistų mėgstamą vietą, į kurią galima pakilti funikulieriumi ir kurioje pats dirbo. Išmokė Margareta skraidinti aitvarą ir važiuoti dviračiu. Visi vaikai turėjo progą pasivažinėti Džimo *Yamaha 550* motociklu.

Kai namie atmosfera būdavo pernelyg įtempta, Mimi su Donu mielai išleisdavo dukteris į Džimo ir Keitės namus visam savaitgaliui. Keitė tapo beveik mama abiem mergaitėms, šukuodavo ir sukdamo joms plaukus, drauge žiūrėdavo *Sonny & Cher*. Mergaitėms pasirinkti nebuvo sunku. Jos mielai pasilikdavo pas Džimą ir Keitę, jeigu taip galėjo išvengti Donaldo. Tėvams Džimas buvo tikras pagalbininkas, palengvinęs jų našta tada, kai to labiausiai reikėjo.

Džimas buvo toks malonus mergaitėms, svetingas ir palankus, kad kai pradėjo jas liesti, atrodė beveik normalu.

Visada prasidėdavo taip pat. Būdavo labai vėlus vakaras. Paprastai po pamainos bare jis grįždavo girtas. Televizorius būdavo įjungtas, Keitė gulėjo lovoje, o jis ateidavo į svetainę ir atsiguldavo šalia Margaretos ant žaliomis gėlėmis margintos sofos, kur ji miegojo. Margareta prisiminė akvariume kylančius oro burbulus, žalsvai mėlyną Mimi dovanotos sofos apmušalo raštą, į virtuvės pusę atsuktą pintą supamąją kėdę, ant žemės tarp statybinių blokelių eilėmis sudėtas plokšteles su įrašais, langą su vaizdu į kiemą ir gretimą namą, šalies himno melodiją, kai televizijos stotys baigdavo transliaciją. Jis išsiskverbėdavo į Margaretą pirštais, bandydavo tai padaryti ir peniu, tačiau jam nė karto nepavyko.

Margareta prisiminė: pirmą kartą Džimas savo ketinimus parodė, kai jai buvo kokie penkeri – maždaug 1967-aisiais, likus keleriems metams iki Donaldą pirmąsyk paguldant į Pueblo ligoninę, kai ji pradėjo retkarčiais nakvoti pas Džimą. Buvo per maža, kad suprastų Džimą smurtaujant. Manipuliacijos, malonus dėmesys ir išdavystė susipynė, neturint su kuo palyginti, tai, kas vyko, šiek tiek priminė meilę. Todėl kai protarpiniai nakvojimai virto ilgais savaitgaliais, Margaretai tai atrodė natūralu. Kartą ji su Džimu lankėsi parduotuvėje, prekiaujančioje poliruotais dekoratyviniais akmenėliais, ir ji ilgai žvelgė į vieną, vadinamą tigro akimi. Džimas jį nupirko. Margareta ilgai dievino tą akmenį, kol po daugelio metų pagaliau suprato, kaip visa tai buvo netinkama.

Margaretos jausmai Džimui pradėjo keistis sulaukus maždaug dvylikos, prieš prasidedant mėnesinėms. Tada mergaitė pradėjo naktimis atstumti jį, nepriimti. Tačiau niekam nepasakojo apie brolio elgesį, – ypač mažajai sesutei Merei, kurią laikė gerokai per maža tai žinoti. Tačiau nepamąstė, kad jos atstumtas Džimas atsisuks į Merę.

Merei buvo septyneri, o gal aštuoneri, kai, nutaikiusi akimirką dviese su vyresniąja sesute, ji paklausė, ar ir prie jos Džimas kada nors lindo. Margaretos atsakymas buvo trumpas ir griežtas, užkertantis kelią tolesniam pokalbiui: „Nesuprantu, apie ką tu kalbi.“

Praeis ne vieneri metai, kai seserys vėl pasikalbės apie Džimą.

Mergaitės vienos iš pirmųjų pastebėjo, kad Džimas lygiai toks pat nestabilus kaip ir Donaldas. Be naktinių apsilankymų pas jas, nuolat per daug gėrė ir vis labiau kivirčijosi su Keite. Jis niekada nemušė seserų, tačiau jos matė jį suduodant Keitei, jį apimantys pykčio priepuoliai būdavo

žaibiški, atrodydavo, tarsi jis trumpam tapdavo kažkuo kitu, o tada ir vėl atvirsdavo į Džimą. Bet ilgai grįžti į save jam darėsi vis sunkiau. Merė prisiminė turėjusi ne kartą su Keite ir Džimiu palikti namus ir bėgti nuo jo.

Vaikišku jų skaičiavimu, naktinių susitikimų su Džimu ir jo smurto prieš žmoną protrūkių išsiveržimas buvo kaina, kurią Margareta su Mere turėjo mokėti už kelias dienas laisvės nuo namų Hiden Valio kelyje.

Bet buvo dar šis tas. Leisdamos laiką su Keite ir Džimiu, mergaitės jaučė ryšį, kurio negalėjo gauti savo namuose, kur tiek daug dėmesio buvo skiriama kitiems dalykams. Jos abi taip bijojo Donaldą, kad pasirinko Džimą. Taip buvo galima paaiškinti, kodėl seserys čia vis grįždavo.

Buvo ir dar viena priežastis.

Jos buvo dar per mažos suprasti, kad tai, ką jis daro, yra netinkama – mat Džimas ne pirmas iš brolių išbandė tai su jomis.

Vienas iš pirmųjų Merės vaikystės prisiminimų, kai jai buvo treji, tai ją tvirkinantis Brajenas. Margareta taip pat prisiminė, kad Brajenas ją nederamai lietė, ir ne kartą. Visi Brajeną labai mėgo, o baigęs mokyklą, jis greitai paliko namus, tad apie jo elgesį mergaitės niekam taip ir nepapasakojo.

Apie Galvinus galima pasakyti taip: Mimi ir Donas niekada nematė ir negalėjo leisti sau pamatyti to, kas vyksta, nes kai Džimas ėmė naudotis mergaitėmis, visi Hiden Valio kelio namų gyventojai jau buvo įpratę gyventi pasaulyje, kuriame nėra padarinių.